

TEMPÓ

Tempó, tempó, hangzott atyáink biztatása a sportpályákon, nagyobb sebességre, erőbedobásra serkentve kedvenceinket. A színházak nézőterén nem dívott s ma sem dívik effajta szurkolás, bár néhány előadás alatt sokan pillantanak órájukra, s nem bánnák, ha gyorsítanának a szereplők, hogy mihamarabb véget vessenek az unalomnak. Reméljük a Radnótiba látogatók nem az idő múlásán merengenek a zsöllyékben, és a tempóval is elégedettek, hiszen az év utolsó három hónapjának mind-egyikére jutott bemutató, új nézni való.

A közelgő új év terveiről most korai volna beszélni, ne szaladjunk ennyire előre. Jelenleg még jelentős tempóban folyik annak a különleges és szép karácsonyi ajánláknak a csinosítgatása, becsomagolása, amelyet nagy-nagy izgalommal és nem kevesebb szeretettel készül átnyújtani a társulat a nézőknek. Hogy okoz-e majd meglepetést a darab, nem tudhatjuk, de annyit illik elárulnunk, hogy honi ősbemutatóként **december 21-én Calderón VIII. Henrikje** kerül színre.

ANGOL EGYHÁZSZAKADÁS

VII. Henrik másodszületett fia VIII. Henrikként 1509 és 1547 között uralkodott. Az angol történelemben legfeljebb epizódnak számító harmincnégy esztendőben elvitathatatlanul igyekezett annyit tenni, hogy személyét a történelemkönyvek ne lábjegyzetben említsék. Sőt, akarva-akaratlanul azt is elérte, hogy életútja a világirodalom nagyjait – elég talán Shakespeare-t, s most aktuálisan Calderónt említeni – se hagyja érintetlenül.

VIII. Henrik bátyja özvegyét, Katalin spanyol hercegnőt vette nőül. Hitvese nemzetével szövetségben győzedelmes harcot folytatott XII. Lajos francia serege ellen. Közben beleszerelmesedett Boleyn Anná-ba, de hogy feleségül vehesse, előbb el kellett volna válnia. Thomas Wolsey ez ügyben járt is a pápánál, de VII. Kelemen megghiúsította a terveket. A király által perbe fogott Wolsey titokzatos módon életét vesztette, Henrik pedig a parlamenttel kinevezette magát az új anglikán egyház fejévé. 1536-ban azután Boleyn Annát is lefejeztette, hogy Seymour Johannával léphessen frigre.

CALDERÓN DE LA BARCA

A XVII. század harmadik hetében született, és tekintélyes 81 évet élt Calderón, a legtermékenyebb spanyol drámaíró. Jezsuiták nevelték, később a Salamanca egyetemen folytatta tanulmányait, de már 14 esztendősen megírta első darabját. Fiatalon beállt katonának, és jó évtizeddel az itáliai, németalföldi rekrutáskodás után 1638–1642 közötti években a franciák, majd katalán felkelők ellen harcolt. Ekkor már a spanyol királyi udvar színházi életének vezéralakja, 1636-tól IV. Fülöp révén a Santiago-rend lovagja.

1645-ben Alba hercegének szolgálatába szegődött. 50 éves korában pappá szentelték, és Toledo-ban, 1663-tól pedig Madridban élt, mint a király káplánja. Hatvan éven keresztül, szinte haláláig alkotott. Életműve 120 drámából, 20 kisebb színpadi műből és 80 vallási tárgyú jelenetből, egyfelvonásosból tevődik össze. Nálunk a legismertebb és leggyakrabban játszott drámája „Az élet álom”, amelyet a Radnóti Színpad is bemutatott 1986-ban.

A BAROKK KÖLTŐ

Hogy Szerb Antal tudott egyet s mást a világ irodalmáról, azt sokak olvasmánya, „A világirodalom története” című összefoglaló munkája is jelzi. De hogy miképp vélekedik ebben Calderónról, arra bizony kevesen emlékeznek. Nos, néhány idézet:

„A legnagyobb spanyol drámaíró Calderón... A dráma az ő kezében válik népi-nemzeti, félig arisztokrata, félig proletár műfajból udvarivá, a királyok királyi szórakozásává... A díszlet nélküli színpad véget ér, Calderón darabjait bonyolult barokk színpadon játsszák...”

Darabjaiban az emberek nem emberek, hanem hősök, a gazemberek nem csavargók, hanem gonosztevők, a szerelem nem szerelem többé, hanem divatbetegség, a becsület nem etikai érzés többé, hanem pszichoneurotikus elfajulás, a féltékenység nem kín többé, hanem tiszta örület...

Mint Shakespeare, ő is elsősorban költő...”

A FEJVESZTÉS ELMARAD

Pár éve még csak tanulgatták a nevét. Az októberi Színház című folyóirat aranyozott első oldalán pedig már csupa nagy betűvel áll: Schell Judit. Ő nyerte el a legjobb női mellékszereplőnek járó színikritikus díjat az 1996/97-es évadban, mellesleg a Ványa bácsiban és az Anconai szerelmesek című előadásokban alakított, nyugodtan mondhatjuk főszerepekért. Hogy mi volt az első kérdésem Schell Judithoz, kiderül válaszából:

– Nagyon boldog voltam, hogy megkaptam, nem számítottam rá, és ráadásul olyan munkáért, ami szívügyem. Szonja szerepe elég nehezen adta meg magát, de az ősszpróba után új fordulatot vett minden. Nem kellett különösebben játszani, csak végigélni a történeteket, amelyeket Csehov oly pontosan leírt. Annyira pontosan, hogy a végső monológnál a néző és én is eljutok odáig, hogy már semmit sem kell magyarázni.

RADNÓTI színp LAPJA

Szerkesztő fő: Stelzer Gábor
Kiadja: a Radnóti Színház
Felelős kiadó:
Bálint András

Asztrov elment, számlák maradtak ott, meg a számológép, és majd a síron túl igazolódik vissza, hogy mindennek miért kellett így történnie.

– Szonja világát vagy az Anconai szerelmesek szabadosságát érzi-e alkatahoz közelebbinek?

– Szonját, mert magam is a szenvedőbb típus vagyok. Jobban esik szenvedni, mint ledérkedni. Van ebben talán némi mazochizmus is. Az Anconai-t viszont könnyebb játszani, mert énekelni és táncolni is megtanultam, így a szerep „meg volt segítve” ezzel a tudással.

– A VIII. Henrikben is jelentős feladatot kapott, Boleyn Annát alakítja. Volt már királynő a színpadon? – Sajnos nem fogok királynőt játszani, mert ekkor még Aragóniai Katalin volt Henrik felesége, igaz, a király Boleyn Annát rajongja körüli.

– Akkor a királynői szerepre még várnia kell. Egyébként melyiket játszaná el szívesen a drámairodalomból?

– Nincsenek szerepálmaim, de sajnálom, hogy Calderón darabja 1533-ban befejeződik, mert már királynőként szívesen eljuttatná a fejvesztésig. Igaz, ezt a jelenetet nehéz lenne hatásosan megoldani a Radnóti piciny színpadán.

LA CISMA DE INGALATERA

Ez az eredeti spanyol címe Calderón darabjának, amelyet Fábri Péter ültetett át elsőként magyar nyelvre. A műfordítótól a műből, a mesterség fortélyából, kulisszatitkaiból is ízelítőt kapunk.

– Miért lett a cím VIII. Henrik?

– Az eredetihez az angliai egyházszakadás adta az ürügyet, de a darab nem ezzel, hanem VIII. Henrik és Boleyn Anna szerelmével foglalkozik. Az angol történelmet eddig inkább angol drámaírók révén ismertük meg, ebben a darabban viszont az „ellenség” szemzőgéből látjuk. Olyan ez, mintha egy nagy török szerző írta Zrínyiről. Ugyanakkor meghökkentő az a dramaturgiai következetesség, ahogy Calderón ezt a túlburjánzó történetet leszűkíti, koncentrálja.

– Hogy lehet egy klasszikus verselőt szöveget a mai fül számára is élvezhetővé tenni?

– Egyrészt ezt a darabot régi spanyol költő írta, de mai magyar fordító fordította, mai füllel. Az egésznek van egy barokk pompájú mágikus költészete, de igyekeztem, hogy ez csak ott halatsszék ki, ahol ennek funkciója

van. A mű különböző versformákban íródott, a dialógok például a mindennapi spanyol beszédnél nem túl távoli trochikus nyolcasokban. Ezeknek ugyanaz a funkciójuk, mint az operákban a recitativóknak. A spanyolok Lope de Vegától García Lorcáig zeneszerzői tudatossággal szedték verse darabjaikat. Jelenlétünk más versformákban írják. Némelyik egészen egyszerű, mások mármár áriára emlékeztetnek. Állandósult szerepkörök és állandó szerkezeti elemeket használnak. Ilyen például, hogy legyekésőbb a harmadik jelenetben az ifjú balladai formában adja tudunkra szerelmét. A VIII. Henrikben Károly, a francia követ mondja el, hogyan ismerte meg Boleyn Annát.

Talán a legfontosabb, hogy hűen követve az eredetit, igyekeztem minden alakot önálló nyelvezettel megjeleníteni.

– Véleménye szerint érdemes manapság egy ismeretlen Calderónt színpadra vinni?

– Nagy baj, ha a színházi kultúra mindig ugyanazt bőfögi vissza. Mégis nagy vagányság ritkán játszott spanyol szerzőtől „régit újat” bemutatni.

1065 BUDAPEST,
Nagymező u. 11.

RADNÓTI SZÍNHÁZ

1997. DECEMBER HAVI MŰSORA

KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT
1065 Budapest VI., Nagymező u. 11. Telefon: 321-0600/119, 322-1071
1092 Budapest IX., Ráday u. 9. Telefon: 217-8244, 218-0719, 215-4647
Music Mix: Budapest V., Váci u. 33. Telefon: 138-2237
Interticket: OTP bankkártyájával, telefon: 266-0000
Pénztár: 321-0600/112

1.	hétfő	este 7	HÁZTŰZNÉZŐ	
2.	kedd	este 7	INRI	
3.	szerda	este 7	INRI	
4.	csütörtök	este 7	III. SZÁMALK SZÁMÍTÓGÉPES OLIMPIA	Gálaest
5.	péntek	este 7	RÉGI IDŐK MOZIJA	
6.	szombat	este 7	ANCONAI SZERELMESEK	Zártkörű előadás!
7.	vasárnap	este 7	MEIN KAMPF	

8.	hétfő	este 7	ANCONAI SZERELMESEK	tv-felvétel
9.	kedd	este 7	ANCONAI SZERELMESEK	tv-felvétel
10.	szerda	este 7	A JÓ TÜNDÉR	tv-felvétel
11.	csütörtök	este 7	A JÓ TÜNDÉR	tv-felvétel
12.	péntek	este 7	VÁNYA BÁCSI	
13.	szombat	este 7	VÁNYA BÁCSI	
14.	vasárnap	este 7	NEM FÉLÜNK A FARKASTÓL	

15.	hétfő		NINCS ELŐADÁS	
16.	kedd		NINCS ELŐADÁS	
17.	szerda		NINCS ELŐADÁS	
18.	csütörtök		NINCS ELŐADÁS	
19.	péntek		NINCS ELŐADÁS	
20.	szombat	este 7	VIII. HENRIK	
21.	vasárnap	este 7	VIII. HENRIK	Bemutató

22.	hétfő	este 7	NEM FÉLÜNK A FARKASTÓL	
23.	kedd	este 7	RÉGI IDŐK MOZIJA	
24.	szerda		NINCS ELŐADÁS	
25.	csütörtök		NINCS ELŐADÁS	
26.	péntek	este 7	INRI	
27.	szombat	este 7	VIII. HENRIK	
28.	vasárnap	este 7	RÉGI IDŐK MOZIJA	

29.	hétfő	este 7	ANCONAI SZERELMESEK	
30.	kedd	este 7	MEIN KAMPF	
31.	szerda	este 7	ANCONAI SZERELMESEK	

TÁJELŐADÁSOK

2.	kedd	este 7	RÉGI IDŐK MOZIJA – SOPRON	
3.	szerda	este 7	RÉGI IDŐK MOZIJA – SOPRON	
4.	csütörtök	este 7	RÉGI IDŐK MOZIJA – SOPRON	
